

Europa de acasă...

Istorie și tradiții pe Valea Dâmboviței

Europa de acasă...

Istorie și tradiții pe Valea Dâmboviței

Reeditarea unui vechi succes

Dezvoltarea durabilă reprezintă unul dintre obiectivele fundamentale ale politicilor europene, atât pe plan economico-social și politic, cât și pe planul educației, al formării și conștientizării generațiilor de mâine. Integrarea europeană, ca proces istoric de perspectivă, trebuie să aibă fundamente solide, care să permită nu doar prosperitatea zilei de astăzi, ci și cea a zilei de mâine – aceasta este concepția fundamentală a dezvoltării durabile. Pentru o țară ca România, bogată în tradiții și cultură populară, cu un mediu rural fermecător prin peisaje dar și prin oameni, dezvoltarea durabilă nu poate să nu vizeze în mod deosebit încurajarea turismului și în special a agroturismului. Pensiunile agroturistice reprezintă pentru numeroase comunități rurale din România șansa unei dezvoltări curate, care nici nu poluează, nici nu solicită resurse naturale sau energetice, ci dimpotrivă, solicită exact ceea ce românii au din belșug: pitorescul peisajelor, un strop de tradiție și obiceiuri populare, atracții turistice locale, cu specific țărănesc. Mai mult, ca sector economic, agroturismul solicită investiții relativ reduse, spre deosebire de industrie sau alte sectoare economice, fiind astfel, cu sprijin european sau guvernamental, la îndemâna oricărei familii cu puțin spirit antreprenorial și gospodăresc.

Aceasta a fost premisa de la care a plecat echipa EUROPE *DIRECT* din Târgoviște în primăvara anului 2010, atunci când a luat inițiativa popularizării satelor de pe Valea Ialomiței, cu istoria și tradițiile lor, într-un film documentar și o broșură, cu speranța că în felul acesta își aduce o modestă

contribuție la dezvoltarea durabilă a acestei zone. Impactul deosebit al acestei inițiative, recepția favorabilă pe care a avut-o ne-au încurajat să reluăm inițiativa, orientându-ne de această dată către o altă zonă puțin explorată a județului nostru, respectiv Valea Dâmboviței. Sub egida Anului European al Voluntariatului, am decis, ca și anul trecut, ca documentarea și realizarea materialelor să aparțină voluntarilor noștri – cei mai mulți aflați la vârsta adolescenței – pe care i-am provocat în acest fel să descopere o parte a județului nostru pe care o cunoșteau prea puțin și, implicit, i-am provocat să contribuie prin munca lor la redescoperirea și valorizarea trecutului și culturii satelor de pe Valea Dâmboviței, prin munca și implicarea lor voluntară. Într-o însorită zi de sâmbătă din luna iunie, echipa a pornit să viziteze și să descopere satele de pe Valea Dâmboviței, cu locuitorii, cultura, tradițiile, peisajele și, evident, aerul lor curat.

La drum pe Valea Dâmboviței

Râul Dâmbovița izvorăște din Munții Făgăraș, și coboară ușor către câmpie, străbătând și munte și podiș și dealuri, cu o direcție sud-est către confluența sa cu Argeșul. Râul intră în județul care îi poartă numele în zona subcarpaților, reprezentând în același timp hotarul între Subcarpații de curbură și Subcarpații getici. Străbătând învolburat dealurile de la poalele Carpaților, râul Dâmbovița și-a croit o vale

plină de pitoresc, printre culmi împodobite cu păduri sau cu pășuni pentru vite, care reprezintă leagănul unei culturi la fel de vechi ca și poporul român. De-a lungul veacurilor, omul și-a căutat adăpost pe terasele râului, din vremuri preistorice, gășind aici și apa atât de necesară vieții, dar și hrana îmbelșugată în această rodnică regiune deluroasă. Clima și solul sunt favorabile cultivării pomilor fructiferi, dar

și pășunilor, creșterea animalelor fiind una din ocupațiile tradiționale ale locuitorilor de pe aceste plaiuri. Trebuie știut că zona subcarpatică a reprezentat spațiul în care cultura și limba autohtonilor s-au păstrat cel mai bine în fața migratorilor străini, fiind de altfel nu doar leagănul cultural și lingvistic al românilor,

ci chiar și statal. Primele cnezate și voievodate de la sud de Carpați s-au format în spațiile deluroase de la poalele munților, unde a fost așezată și prima capitală a Țării Românești, Câmpulung, așezare situată la rândul ei pe Valea Dâmboviței.

După o scurtă documentare asupra istoricului și geografiei acestor locuri, echipa *EUROPE DIRECT* compusă din doi membri ai echipei și patru voluntari, pornesc în călătoria lor, începând cu una dintre cele mai nordice localități ale arealului de interes, respectiv Văleni Dâmbovița, comună situată la granița cu județul Argeș: în materie de cultură și tradiții, istoria nu cunoștea, firește, delimitările administrative ale zilelor noastre. Acest lucru îl vom descoperi chiar la fața locului, unde am afla de la săteni că în privința portului cel puțin, Văleni Dâmbovița se

aseamănă mai mult cu zona Muscelului, din Argeș, decât cu portul dâmbovițean.

Urcând cu spor spre Văleni Dâmbovița

Văleni Dâmbovița a fost o așezare privilegiată de istorie, deoarece fiind situată în îndepărtatele dealuri de sub munte, țăranii său au fost feriți de aservire, majoritatea rămânând țărani liberi, moșneni, stăpâni pe propriile pământuri și destul de prosperi cât să-și poată ridica locuințe mândre, cu parter și etaj, înconjurate de numeroase anexe și acareturi. Dornici să gustăm o fărâmă din vechimea locului, am căutat să stăm de vorbă cu unul din bătrânii satului, care să ne povestească despre vremurile de demult. Cu ajutorul prietenilor noștri din sat, am poposit la poarta bătrânei Steliana Pădure, cunoscută între localnici grație pasiunii sale deosebite pentru costumul popular.

Bătrâna ne-a primit cu căldură în locuința sa, ridicată cu zeci de ani în urmă, și ne-a povestit despre vremurile în care fetele învățau de la mame și bunici cum se țeseau straiile sau covoarele populare, la lumina lămpii, pe vremea când electricitatea nu apăruse încă pe meleagurile lor. Îndeosebi în lunile lungi de iarnă, când zăpezile

acopereau satul și doar firele de fum de la sobe se zăreau, așa cum descriau în trecut poeții, sătenii mai aruncau un lemn în sobă și lucrau cu răbdare și îndemânare la fel și fel de țesături, așa cum învățaseră din bătrâni. Stelianeii Pădure îi plăcea atât de mult portul popular încât strânsese o bogată colecție de straie tradiționale, multe dintre acestea primite de la alte bătrâne din Văleni Dâmbovița sau din satele

învecinate. Așa de bogată și de frumoasă era colecția sa încât i se dusesse vestea și, de la un timp, a început să primească vizite de la diferiți soliști de muzică populară, aflați în căutarea unor costume autentice. Bătrâna se mândrea tare mult cu vizitele artiștilor de folclor și ne-a arătat cu bucurie fotografii sau înregistrări de-ale lor, care-i fuseseră oferite.

Sfătuiți de bătrână, ne-am continuat călătoria, oprindu-ne la vechea biserică din localitate, în prezent abandonată, care se surpase din pricina inundațiilor în urmă cu câțiva ani. Biserica era așezată pe o culme însă puhoaietele care au coborât de pe versanții

dealurilor au săpat, surpând terenul pe care se afla biserica și cimitirul, încă din vechime. Pământul a alunecat ducând cu el morminte și oseminte, pe care, a doua zi, localnicii le culegeau, înfricoșați, din vale. Surparea pământului s-a oprit însă lângă zidul bisericii: fundația lăcașului de cult este expusă, însă terenul de sub aceasta a rămas pe loc.

Chiar și astăzi se mai pot vedea morminte goale, cu brâul de ciment gol. Osemintele au fost mutate în alte cimitire sau în alte morminte dar biserica este încă acolo, goală, pustie, dar tăcută martoră a puterii providenței.

Lăsând în urmă trista poveste a inundației, pornim către centrul localității, unde lumea era strânsă

în număr mare, ca în orice zi de duminică. Centrul este dominat de clădirile Primăriei și Căminului Cultural, unde se găsește și biblioteca, iar vizavi se află, pe de o parte, clădirea unui fost complex comercial construit cu zeci de ani în urmă și care continuă să găzduiască magazine, iar pe de altă parte, o biserică mai nouă, cu cimitirul așezat în trepte. Foarte mulți oameni se perindau în toate direcțiile, vorbind despre ploi și furtuni anunțate. Noi ne continuăm drumul către o altă comună așezată la poale de munte, dar de cealaltă parte a râului Dâmbovița. Este vorba de Puchenii, moșie a căpitanului Pucleanu din slujba lui Mihai Viteazul, care a primit aceste pământuri drept răsplată pentru slujbă credincioasă. Puchenii sunt

atestați documentar din secolul al XVI-lea și legenda spune că mulți dintre strămoșii locuitorilor din zilele noastre erau secui care luptaseră, sub porunca lui Pucleanu, în oștile voievodului Mihai.

Moșia căpitanului Pucheanu

Comuna Pucheni ne oferă peisaje superbe și un aer atât de curat, încât în timpul regimului comunist a fost

plănuită construirea unui sanatoriu de boli pulmonare în localitate. Plimbându-ne pe străzile comunei, întrebăm mai ales bătrâni ieșiți în fața porților despre ocupațiile locuitorilor și aflăm că cele mai importante sunt creșterea animalelor, pomicultura, dar și prelucrarea lemnului, comuna fiind cunoscută pentru dulgheria care se practica și încă se mai practică

aici. Profesorul Cătălin Chițulescu, pe care l-am întâlnit la bibliotecă, ne-a povestit despre biserica locală, despre care bătrânii au povești interesante: prima biserică ar fi fost

construită în secolul al XVII-lea, dar într-o zi un vifor puternic a smuls acoperișul și l-a aruncat la sute de metri depărtare. Atunci, conform legendei, localnicii au hotărât să mute biserica pe locul în care pronia dumnezeiască azvârlise acoperișul. Pe acel loc s-a zidit noua biserică, ce a fost în mai multe rânduri renovată și

consolidată, și la care se mai întâlnesc și astăzi localnicii în ziua de duminică.

Comuna Pucheni oferă o perspectivă minunată asupra zonei subcarpatice pe care o perindăm. Cu ajutorul și încurajarea bibliotecarei din localitate, Nicoleta Minciunoiu, urcăm pe un deal din apropierea comunei și care ne oferă o perspectivă impunătoare asupra văilor și dealurilor pe care, de-a

lungul veacurilor, s-au răspândit locuințele puchenarilor. După cum remarcă unul din membri echipei noastre, în jurul nostru apăruse deja pădurea de brad, semn că trecuserăm de 1000 m altitudine. Asudați de urcuș, ne-am oprit la un puț unde am băut cu toții apă și am privit tractoarele cu lemne trecând pe lângă noi. Oamenii ne salutau cu căldură și în acele momente de odihnă am simțit cu toții cât de departe era zbciumul orașului și poluarea lui, am înțeles cât de neprețuită era comoara culturală și naturală a satelor pierdute pe Valea Dâmboviței. În depărtare se zăreau, impunători, munții Leaota.

Popas la Cândești Vale

Lăsăm în urmă cu părere de rău comuna Pucheni, cu peisajele sale impresionante – numai bune pentru amplasarea unor pensiuni agroturistice – și ne continuăm

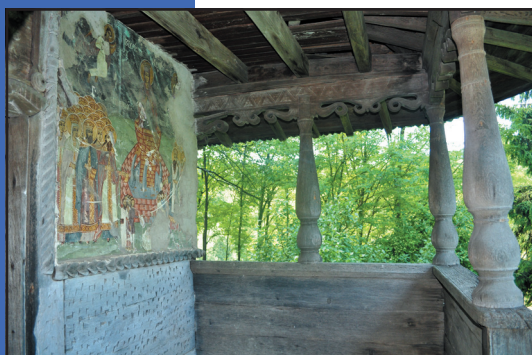
traseul revenind pe celălalt mal al râului Dâmbovița, în comuna Cândești. Reședința comunei este satul Cândești Vale, la rândul său o așezare foarte veche, atestată documentar în secolul al XVII-lea. Comuna este compusă din satele Cândești Vale, Cândești Deal și Dragodănești și trăiește,

ca toate așezările din zonele de deal, din creșterea vitelor, pomicultură și prelucrarea lemnului. Suntem întâmpinați

de prietenii noștri din Cândești, în special bibliotecara Veronica Comănescu, ce își asumă cu multă bucurie rolul de gazdă și de ghid al nostru în comună. După un moment de odihnă, purcedem către cel mai important monument pe care comuna Cândești îl are de oferit turiștilor:

biserica de lemn din Vârtop, unul dintre cele mai vechi și mai fascinante monumente ale comunei.

Biserica datează de la începutul secolului al XIX-lea (sau poate de la sfârșitul secolului al XVIII-lea) și face parte din categoria bisericilor din lemn, foarte răspândite la sud de Carpați, în special în zonele deluroase. Biserica se găsește pe culmea unui pînten

ce coboară pe latura răsăriteană a Piemontului Cândești și a fost așezată probabil la 1803 pe o temelie de piatră, tot restul construcției fiind realizat din lemn. Legenda spune că biserica a fost construită de fapt în Obârșia Potopului, după cum atestă o hartă austriacă de la 1791 dar a fost mutată în locația actuală la 1803, pe măsură ce populația cobora către drumul cel mare al Câmpulungului, în vatra de astăzi a satului. Biserica are o singură turlă, așezată deasupra pronaosului și intrarea se face printr-un pridvor, susținut de șase stâlpi,decorați cu motive florale și geometrice. Ferestrele bisericii sunt foarte interesant realizate, dintr-o singură bucată de lemn, sub formă de acoladă la partea superioară și cu zăbrele sculptate sub formă de romburi. Pereții sunt realizați din bârne groase și sunt înconjurați cu un brâu sculptat sub formă de solzi de pește iar acoperișul este din șindrilă.

Deși există mai multe interpretări, se pare că hramul bisericii ar fi Sfânta Paraschiva

iar conform unor autori, artiștii ar fi fost meșterul Bratu și zugravul Enache. Biserica este înconjurată de numeroase morminte, dintre care unele evocă chiar trecutul comunei, după cum ne explică gazda noastră. Printre altele, ne este prezentat mormântul învățătorului Matei Vlădeanu, cel mai de seamă reprezentant al școlii locale, dar și al altor oameni de seamă ai comunei. Coborând spre centrul

satului Cândești Vale, ne întâlnim cu o mulțime de oameni care vin de la biserică, în special bătrâne, mereu dornice să stea de vorbă și să povestească celor ce au timp să asculte. Încercăm să aflăm câteva lucruri despre obiceiurile locale, despre tradiții uitate și ca întotdeauna gazda noastră ne

este de mare ajutor.

Aflăm astfel de un obicei specific locului care era practicat în „Seara Sfântului Vasile”, în special pentru tinerii care doreau să-și afle viitoarea soție sau soț. O femeie așeza pe o masă nouă oale de lut ars cu gura în jos, punând pe ascuns sub ele diverse obiecte care aveau fiecare o anumită semnificație în ghicirea alesului sau alesei: fie un pieptăn, care însemna un băiat sau o fată cu dinții mari, fie o monedă, care însemna bogăție, fie o felie de pâine, semnificând hărnicia și priceperea într-ale gospodăriei, fie

o bucată de șuncă, ce însemna un soț sau o soață grasă, fie un cărbune care însemna că alesul este brunet, fie un creion, care însemna știință de carte, fie o floare, care însemna gingășie și frumusețe. Fără a ști ce se ascunde sub oală, fiecare tânăr își alegea una, după ce se închina de

trei ori în fața mesei. Asemenea petreceri se puteau încheia foarte vesel, după dibăcia și hazul cu care erau interpretate „semnele”.

Un alt obicei specific locului face trimitere la ocupația

sătenilor de pomicultori. La slujba de „Sfântul Haralambie”, care are loc pe 10 februarie, toți locuitorii satului mergeau la biserică cu colac, prescură și colivă, din care jumătate rămâneau la biserică. Din jumătatea de colivă cu care sătenii veneau acasă amestecau două sau trei linguri cu o cantitate mai mare de grâu fiert și, după masa de prânz, unul dintre bărbații familiei mergea în livada cu pomi și lipea între ramuri fărâme din această hrană sacră, pentru ca în felul acesta pomul să dea rod cât mai bogat și să fie ferit de boli. După cum am aflat în Cândești Vale, unde marea majoritate a locuitorilor se ocupă cu pomicultura, acest obicei se mai practică și în zilele noastre. Desigur, ca orice așezare rurală, Cândești are multe alte tradiții, dar, mulțumind pentru găzduire, noi ne îndreptăm către următoarea noastră destinație, revenind pe malul opus al râului Dâmbovița, pentru a vizita comuna Râu Alb.

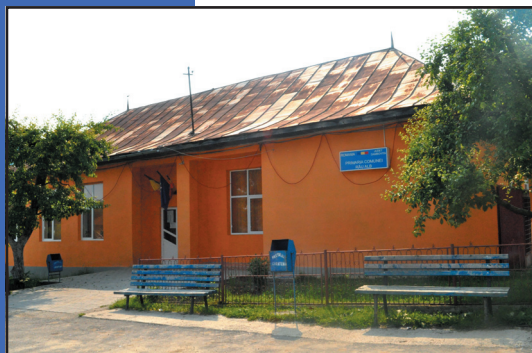
Pe malurile Râului Alb

În slalomul nostru printre frumoasele așezări de pe Valea Dâmboviței, trecem din nou râul pe malul celălalt, pentru a vizita o altă comună care oferă condiții deosebite pentru dezvoltarea agroturismului, datorită mediului natural pitoresc, a liniștii și aerului curat, a posibilității de a face

drumeții prin pădurile din zonă și, desigur, prin tradițiile sale. Comuna își trage numele de la râul care o străbate și se află situată într-o zonă mai puțin umblată a județului. În partea sa nordică, principalele căi de comunicație ale județului sunt drumul național 71 care leagă Târgoviștea de Sinaia și Brașov și drumul național 72A, care leagă Târgoviștea de Câmpulung, în județul Argeș. Râu Alb se găsește de-a lungul unui drum județean care leagă cele două drumuri naționale amintite. Un alt drum, comunal, leagă Râu Alb de comuna Pucheni. Zona, fiind mai puțin expusă traficului, și-a păstrat curățenia aerului și împrejurimilor cum puține zone au făcut-o, reprezentând, din punct de vedere agroturistic, o comoară ce așteaptă să fie descoperită.

Suntem întâmpinați la sosirea noastră de bibliotecarul Dragoș Nicolaescu, dornic să ne împărtășească informații și povești despre trecutul comunei și cultura locurilor. Râu Alb s-a format ca așezare prin roire, prin deplasarea țăranilor din satele învecinate, din Bărbulețu sau din Ardeal, deși urmele de locuire în această zonă datează încă din preistorie. Prin Bărbulețu trecea în vechime unul dintre drumurile comerciale care lega Târgoviștea de orașele transilvănene, ceea ce a contribuit la prosperitatea locuitorilor din zonă. Așezarea este menționată documentar pentru prima dată

abia în 1733, deși hidronimul Râu Alb era mai vechi. Pe la 1764, locuitorii din Bărbulețu ofereau preotului Oprea o livadă în Râu Alb, în jurul căreia, apreciază monografia localității, se va fi înjghebat satul de mai târziu: „așia am căzut la numitul preot ca să slujească un sărindar și

să-i dăm o liveadă de fân în Râu Alb, într-acest otar ce se numește Colnic.”

Satul a prosperat în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, mulțumită cadrului natural ce oferea locuitorilor toate cele necesare traiului. Pădurile de pe dealurile ce înconjurau satul erau pline de vânat, bureți, fructe de pădure, iar pe pajiștile din jur se creșteau animale. Râurenii erau mari meșteri în cioplirea lemnului și a pietrei, mărturie stând casele din bârne cu numeroase decorațiuni sculptate, iar nevestele gospodarilor țeseau covoare și straie populare de o rară frumusețe. Datorită apelor curgătoare, Râu Alb a fost plin de mori, la care veneau săteni și din împrejurimi, iar prosperitatea era completată de heleștee, stupi și povernele de făcut țuică. Prosperitatea locuitorilor este confirmată și de documentele istorice, precum o foaie de zestre de la 1844, document similar unui contract pre-nupțial din zilele noastre și în care erau trecute bunurile pe care părinții le lăsaus celor doi miri cu ocazia cununiei. Ruxandra, fiica lui Bucur din Râu Alb, primea ca zestre: un cal și o iapă, doi boi, o vacă, un tron (șifonier), un halat de postav, șase perine, șase ștergare, două rochii, patru cămăși și altele. La rândul său mirele, Ion al lui Dragomir Jugănar, primea de la ai săi: un cal, o iapă, doi boi, o vacă cu vițel, trei butii pentru prune, două butoaie pentru varză, un fier de plug, la care se adăugau o treime din pământul părinților și o treime din livezile cu pruni ale acestora. Poate aceste informații nu folosesc nimănui astăzi, dar ele arată cum își duceau oamenii viața în timpurile de demult, cum își valorizau munca, iar acestea la rândul lor ne spun multe despre spiritul unor vremuri de mult apuse. Plimbându-ne pe ulițele satului, admirând case bătrânești sau liniștea monumentală a pădurilor din jur, putem face un pas înapoi

În istorie, pentru a găsi un moment de repaus și liniște sufletească, din veacurile în care ritmul vieții nu era dominat de graba și aglomerația orașelor, iar oamenii obțineau cu ajutorul brațelor toate cele necesare traiului.

După această „excursie” în trecut, mai zăbovim în centru puțin, pentru a admira o frumoasă casă construită pe la 1936 și care are etajul cioplit în lemn, ca mărturie a meșteșugului localnicilor, dar și biserica din localitate, ridicată pe la jumătatea veacului al XIX-lea, după care ne continuăm zigzag-ul

peste satele Văii Dâmboviței, îndreptându-ne de această dată către comuna despre care locuitorii cu mândrie spun că este „regina” întregii regiuni: Voinești. Desigur, atunci când spunem Voinești, ne gândim la mere, dar noi am încercat să aflăm câte ceva și despre trecutul comunei.

Regina Văii Dâmboviței

Voinești este o comună formată din mai multe sate, Gemenea, Izvoare, Manga, Lunca, Oncești și Suduleni. Primele atestări documentare despre existența acestor sate datează din prima jumătate a secolului al XVI-lea, pământurile aflând-se fie în proprietatea moșnenilor, fie în cea a mănăstirilor sau a marilor familii boierești.

Datorită prosperității deosebite a acestor așezări, tradițiile și obiceiurile populare au cunoscut o dezvoltare deosebită, în special cântecul popular, comuna Voinești fiind cunoscută ca leagăn al celebrei interprete de muzică folclorică Rodica Bujor, cu care comuna se mândrește în mod deosebit. Oamenii au fost

foarte legați de locul lor și de pământurile lor, pe care le-au muncit cu multă dăruire și patimă, fiindu-le foarte greu să renunțe la ele și la modul lor de viață, așa cum le-a cerut, mai târziu, regimul comunist.

Din comuna Voinești se trăgea unul dintre marii eroi ai rezistenței anti-comuniste, Traian Marinescu, fiu al unui fost primar al comunei, la rândul său om cultivat și cu stare, dar care n-a putut suporta samavolniciile impuse de cotropitorii sovietici și a opus rezistență în mai multe rânduri. Așa s-a întâmplat de pildă când niște soldați sovietici au încercat să batjocorească fata unui cârciumar din Târgoviște sau atunci când la alegerile din 1946 președintele comunist al secției de votare falsifica fără rușine buletinele de vot. De fiecare dată Traian Marinescu a ieșit în față spunând un „nu” hotărât în fața acestor fapte, sfârșind prin a fi chiar arestat. Scăpat de sub pază, el a fugit în munți unde a intrat în rândul rezistenței armate condusă de colonelul Arsenescu, reușind de mai multe ori să scape de sub urmărirea organelor represive ale regimului. În cele din urmă însă a căzut în mâinile Securității, fiind executat mișelește pe la spate. Pe locul unde a fost ucis, a fost ridicat astăzi un monument.

Cu toate acestea, tragedia secolului a fost că foarte mulți oameni au reușit să-și facă un rost în viață și să obțină bucurie și satisfacție tocmai sub regimul împotriva căruia au murit părinții lor. Faima comunei Voinești se trage, printre altele, și de la Stațiunea Pomicolă, celebră pentru soiul „frumosul de Voinești”. Stațiunea a fost construită cu investiții masive, cum nu mai văzuse comuna până atunci,

în anii grei ai stalinismului, în 1950, când oameni ca Traian Marinescu mai așteptau încă, să vină americanii. Americanii n-au mai venit și comuniștii au rămas la putere, însă peste schimbările deceniilor, de la Gheorghiu-Dej la Ceaușescu, stațiunea din Voinești a prosperat, dezvoltând soiuri noi și oferind locuri de muncă și un

rost multor oameni, ducând mai departe faima comunei Voinești. Mulți oameni au pus suflet acolo, și-au trăit viețile în slujba stațiunii, a livezilor, puietilor și altoilor dezvoltați acolo, astfel încât pentru ei jertfa unor oameni ca Traian Marinescu pare un lucru îndepărtat și uneori de neînțeles.

Tinerii din Voinești, elevi la un liceu odinioară horticol, care producea specialiști în cultivarea pomilor, mai învață uneori la școală, de la profesorii de istorie, despre oameni ca Traian Marinescu. Tragedia situației este că și unii și ceilalți au dreptate în felul lor: fiecare a făcut tot ce i-a fost în putință pentru binele său

și al celorlalți, așa cum l-a înțeles la momentul respectiv. Cu toate acestea, dincolo de astfel de drame, un fapt rămâne cert: în zilele noastre, sătenii din Voinești, în ciuda tuturor greutăților, ascultă încă muzica Rodicăi Bujor și cultivă în continuare mere.

Pentru cei care doresc să cunoască într-adevăr un strop din viața sătenilor și să guste un măr adevărat de Voinești, trebuie musai să meargă la Festivalul Mărului, cea mai mare manifestare de gen pe care o cunoaște comuna pe tot parcursul anului. În fiecare zi de 8 noiembrie este sărbătoarea comunei, cu care ocazie toți producătorii de mere din localitate expun cele mai reușite produse obținute peste an, întrecându-se în măiestria lor de cultivatori, în parfumul, aroma, culoarea și strălucirea fructelor produse. Festivalul Mărului este un bâlci în toată regula, în buna tradiție a bâlciurilor dâmbovițene, cuprinzând nu doar expoziții de mere ci și de flori, de utilaje agricole, toate însoțite de concerte de muzică populară alături de frumos-mirositorii mici așezați lângă halba de bere. Desigur, veți putea spune, micii și berea nu sunt tocmai tradiționale pentru comuna Voinești, dar sunt în orice caz tradiționale pentru orice bâlci de la sud de Carpați, de aproape două sute de ani, astfel încât... opțiunea se justifică.

Mulțumiți de cele aflate de la gazdele noastre, pornim la o scurtă plimbare prin comună, însoțiți de arșița unei senine

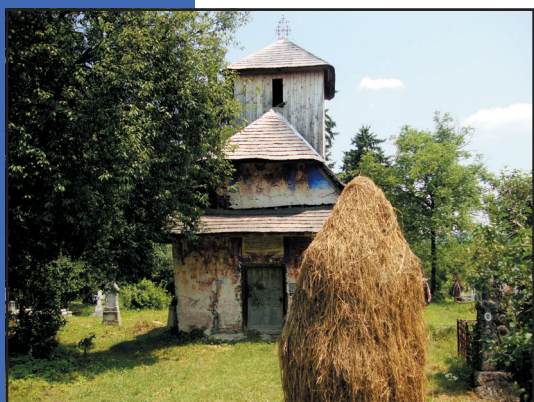

după-amiezi de iunie. Admirăm dezvoltarea comunei, după cum este reflectată de cocheta clădire a Primăriei și Căminului Cultural, apoi o pornim încet-încet către satul Oncești, unde ne așteaptă o surpriză: o biserică foarte veche, după cum ne spune gazda noastră, bibliotecara Florentina Belbe. Ajungând la fața locului, constatăm că surpriza este mult

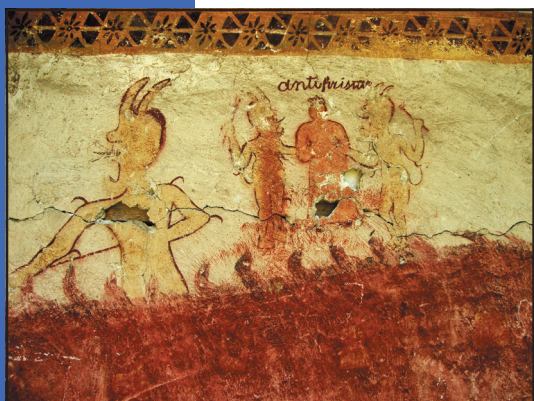
mai mare: privind monumentul, avem impresia că ne-am

întors la Căndești Vale. Biserica cu hramul „Duminica tuturor sfinților” ne atrage atenția în primul rând prin planul similar, cu pronaosul mai îngust decât naosul, la fel și altarul dispus în cinci fețe, cu trei ferestre. Biserica are o singură turlă construită din lemn și este acoperită cu șindrilă. Bolțile peste altar și naos au structura alcătuită din nuiiele trecute printre lețuri, acestea din

urmă fiind prinse în căpriorii acoperișului. Structura curbă

este tencuită cu var și zugrăvită. Biserica a fost renovată la 1857, când a fost și extinsă, și tot de atunci datează și tencuiala din pământ. Prin modestia și discreția sa, bisericuța din Oncești ne amintește de toate câte am aflat despre viața locuitorilor de pe Valea Dâmboviței, despre spiritul lor gospodăresc.

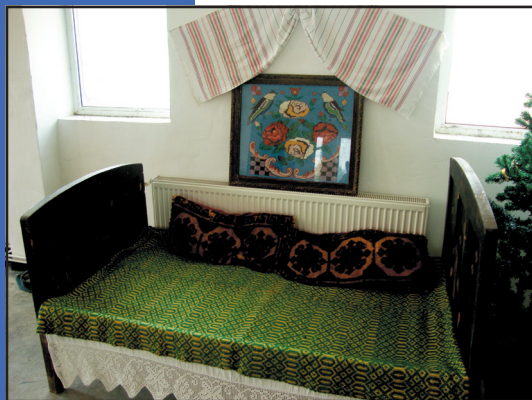

Coborând încet către Mănești

Cu părere de rău, lăsăm în urmă „regina” Văii Dâmboviței, comuna Voinești, și ne îndreptăm către ultima destinație pe care scurtul răgaz avut la dispoziție ne permite să o mai vizităm: comuna Mănești. Fiind foarte obosiți, facem poate o nedreptate Măneștilor, grăbindu-ne să ne încheiem periplul. Cu toate acestea, alte surprize ne așteaptă și aici. Satele comunei au fost menționate documentar pentru prima dată în secolul al XVI-lea, fiind așadar foarte vechi. Printre celelalte ocupații tradiționale ale Văii Dâmboviței, precum pomicultura sau creșterea vitelor, aflăm că sătenii din Mănești au fost buni olari, devenind cunoscuți prin aceasta de-a lungul timpurilor. Avem ocazia să vizităm și un muzeu în această localitate, un muzeu de etnografie și folclor amenajat prin grija Primăriei, în chiar clădirea acestei instituții, și în care au fost adunate cu grijă obiecte de uz gospodăresc, atestând îndeletnicirile seculare ale locuitorilor, precum țesătoria, olăritul și altele, dar mai ales obiecte atestând portul popular din zonă.

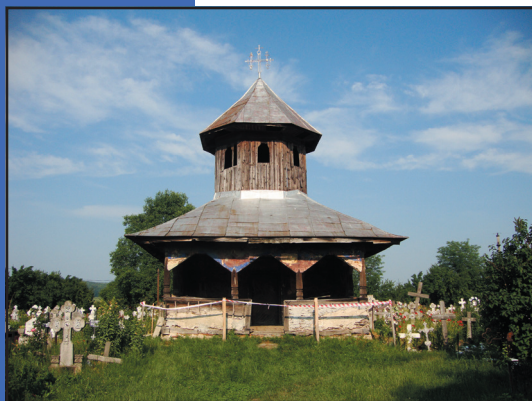
Plimbându-ne printre expozate, ne amintim de muzee locale, de dimensiuni mici, pe care le-am vizitat anul trecut pe Valea Ialomiței, precum muzeele

de etnografie din Pucioasa sau Pietroșița, amenajate și întreținute cu mult suflet de oameni conștienți de valoarea inestimabilă a acestor exponate, oameni al căror nume s-a pierdut în bună măsură. Rămân în urma lor muzeele și mai ales obiectele colectate, mărturii tăcute și prăfuite ale unui mod de viață uitat de noi, dar care s-a

dezvoltat timp de secole pe aceste meleaguri. Menționăm aici acest modest muzeu, ca și pe cele de pe Valea Ialomiței, în speranța că forurile competente, autoritățile locale, județene și naționale, vor găsi timp și resurse pentru a aduce în atenția turiștilor aceste mici comori sătești, care ar fi căzut pradă uitării și distrugerii fără efortul anonim al unor oameni de bine, dar mai ales resursele necesare pentru a susține și încuraja astfel de opere, care au fost create voluntar, dar care nu pot supraviețui decât prin bunăvoință. Lăudând farmecul acestui mic muzeu și făcând o plecăciune sufletească în fața bătrânilor care au fost și nu mai sunt, ne îndreptăm către următoarea atracție rezervată de gazda noastră, dând binețe sătenilor ieșiți la poartă pentru a schimba o vorbă, ca într-o obișnuită zi de duminică.

Mergem mai departe către ultimul punct al călătoriei noastre, biserica de lemn din satul Căprioru, construită în jurul anului 1810. Aflată în stare de paragină, biserica cu hramul „Sfântul Nicolae” este o altă mărturie a acelor vremuri de mult apuse, în căutarea cărora am purces. Ruinele sale și fragmentele de pictură care

s-au mai păstrat evocă vremurile în care Ruxandra din Râu Alb primea un cal și o iapă zestre, vremurile în care dulgherii și olarii de pe Valea Dâmboviței făceau negoț la târguri, la drumul cel mare al Muscelului. Ridicată din bârne și nuiele acoperite cu chirpici, biserica este acoperită cu tablă și are o frumoasă pictură exterioară, în care cadrul natural

este inspirat de împrejurimile Măneștilor. Alături de vechea biserică, declarată monument istoric și de arhitectură, se află o biserică nouă, zidită din cărămidă, în care se oficiază în zilele noastre serviciul religios. În toate așezările de pe Valea Dâmboviței am găsit același lucru: vechiul, abandonat și trist, în așteptarea unei învieri care nu pare să mai vină, în așteptarea unor proiecte de reabilitare și a unor vizitatori ai vremurilor noastre, supraviețuind, într-o continuă degradare, lângă lucruri noi, biserici sau clădiri din ciment, semn al altei epoci. Oamenii au ales să nu renoveze ceea ce era vechi, ci să abandoneze, ridicând alături zidiri noi, ca și cum am vrea cu toții să uităm de cele vechi. Această broșură se vrea o readucere în actualitate a ceea ce este vechi, un semnal că vechimea nu este un lucru rușinos, ci de mândrie, și că, decât să ridicăm zidiri noi, lipsite de

farmecul și sufletul amintirilor bătrânești, ar fi mai bine să le reînviem pe cele moștenite. În felul lor, acestea sunt amprente ale bunicilor noștri, ale celor care ne-au dat viață și ne-au crescut. Aroganța noastră urbană, cu mofturi de secol XXI, nu este semnul unui progres al civilizației, ci nu reușește să fie nimic mai mult decât un... păcat.

Despre cealaltă față a Europei

Oboșiți dar încântați, oprim aici călătoria noastră, grăbindu-ne spre casă, unde odihna ne va ajuta să înțelegem și să interiorizăm mai bine experiența pe care am trăit-o. Centrul EUROPE DIRECT are misiunea de a contribui la diseminarea informației europene, despre instituțiile europene și activitatea acestora, luând parte în acest fel la

vastul proces de construire a unei identități și cetățenii europene. Aceasta este a doua parte a unei încercări de a arăta că Europa nu este un loc îndepărtat, situat în occident, ci se găsește și la noi acasă, se găsește în fiecare dintre noi. Europa de acasă, pe care am explorat-o anul trecut pe Valea Ialomiței și anul acesta pe Valea Dâmboviței, ne-a arătat multe

surprize, ne-a relevat o față a lumii în care trăim și pe care o cunoșteam prea puțin. Moștenirea de tradiții și cultură pe care satele dâmbovițene o păstrează este, în fond, contribuția noastră la crearea unei Europe multiculturale, unită în diversitate.

EUROPA DE ACASĂ...

Istorie și tradiții pe Valea Dâmboviței

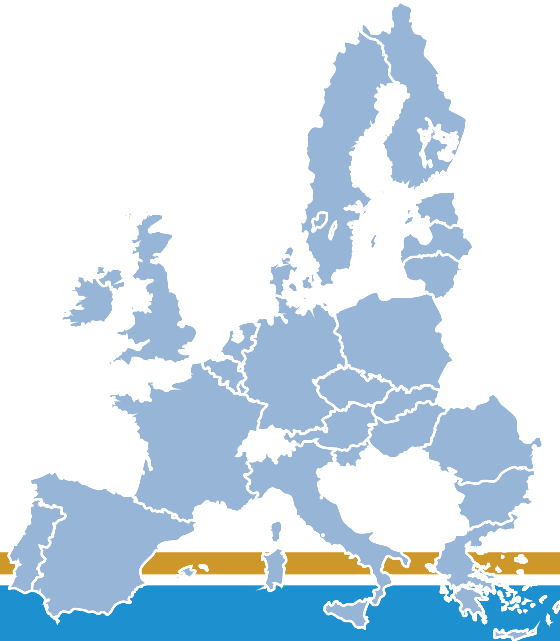
Coordonator proiect: Vlăduț ANDREESCU

Text și documentare: Cezar STANCIU

Au luat parte voluntarii: Clara CLIPEA, Vlad PISTRIȚU, Andrei ROȘOIU, Octavian Oprea

Tehnoredactare: Eduard Haring

Echipa adresează mulțumiri speciale bibliotecilor din Văleni Dâmbovița, Puchenii, Cândești Vale, Râu Alb, Voinești și Mănești pentru contribuția adusă la realizarea acestei documentări.

Proiect finanțat de:

Comisia
Europeană

Consiliul Județean
Dâmbovița

*Conținutul acestui material nu reprezintă
în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene.*